

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra speciální pedagogiky

POSUDEK OPONENTA na dizertační práci

na téma:

Trest obecně prospěšných prací – alternativa k trestu odnětí svobody

autorka práce: Mgr. Jana **MOTTLOVÁ**

školitel: Doc. PaedDr. Eva **ŠOTOLOVÁ**, PhD.

oponent: Doc. PhDr. Vratislava **ČERNÍKOVÁ**, CSc.
Policejní akademie ČR v Praze
katedra kriminologie
Lhotecká 559/7
P.O.BOX 54
143 01 Praha 4
(tel. 974 828 258, e-mail: v.cernikova@polac.cz)

Téma dizertační práce má velkou společenskou závažnost a aktuálnost v prosazujícím se konceptu restorativní justice ve světě, ale také výrazně v ČR po roce 1989. Z uvedených důvodů je zvolené téma vhodné pro odborné pojednání jakým dizertační práce je.

Autorka zpracování zvoleného tématu rozvrhla do 2 základních částí: teoretické a empirické. Teoretická část je prezentována na 68 s., rozvržena do 11 obsahových kapitol. Je vypracována na základě prostudované (a uváděné) literatury české i zahraniční (prameny francouzské cizojazyčné literatury) a dále na základě znalosti právní úpravy, vztahující se na ukládání a výkon alternativního trestu obecně prospěšné práce a fungování Probační a mediační služby ČR (jako subjektu zajišťování výkonu alternativních trestů). Dalším pramenem teoretického zpracování předkládané práce byly informace obsažené na webových stránkách MS, Vězeňské služby ČR, stejně tak Probační a mediační služby k tématu alternativní tresty, potažmo probace.

Struktura práce je adekvátně vypracována, rozdělené zpracování tématu na teoretickou a empirickou část dovoluje autorce zapracovat a zúročit

bohaté praktické zkušenosti z profesního působení v roli probační úřednice Střediska PMS, stejně tak získané poznatky z vlastního empirického šetření. Autorka zvolila vhodný metodologický postup vypracování daného tématu; postupuje od obecného k speciálnímu. Jde o práci deskriptivní, teoreticko-explorativní, analyticko-syntetickou, v některých částech autorka činí srovnání.

Teoretická část představuje poměrně ucelené zpracování vývoje a prosazování konceptu restorativní justice ve světě i v ČR – potažmo probace. Velkou pozornost autorka věnovala prezentaci a analýze právní úpravy jednotlivých druhů alternativních řešení trestních věcí (alternativy procesní, alternativy hmotněprávní), neboť právě právní úprava tvoří rámec realizace konceptu restorativní justice a je pro pracovníky působící v trestní justici závazná. Autorka připojuje vlastní podnětná stanoviska a shrnuje odlišnosti platné právní úpravy institutu OPP v zahraničí v porovnání s ČR.

V 10. – 11. kap. předložené práce se autorka zabývá především rozbohem ukládání a výkonu trestu, obecně prospěšné práce, jeho metodickou a organizační stránkou v podmínkách ČR, stejně tak s požadavky, které jsou kladeny na pracovníky PMS, kteří za spolupráce i s jinými organizacemi zajišťují jeho výkon.

Empirickou část představují kap. 12. – 16. Empirická část je metodologicky dobře, přehledně vypracována. Autorka formulovala předmět výzkumného problému, dílčí cíle včetně subjektů a dokumentů podrobených výzkumnému šetření. Z vytyčených cílů je patrné, že jde o empirické šetření poměrně rozsáhlé, kdy metodologická stránka je autorkou velmi dobře zvládnuta. I zde ve výzkumném šetření autorka postupovala od obecného k speciálnímu; nejdříve analyzovala statistické údaje vývoje kriminality v ČR v letech 1994 – 2004, dále se zabývala analýzou trestní politiky ve výše uvedených letech, kde sledovala frekvenci ukládání trestu OPP (včetně za jakou trestnou činnost je ukládán) v porovnání s nepodmíněným trestem odnětí svobody a dalšími alternativními tresty.

Dále se autorka zabývala postoji pracovníků PMS k trestu OPP, stejně tak postoji klientů, kterým byl tento trest uložen a byl sledován jejich hodnotící postoj, týkající se účinnosti trestu, podmínek jeho výkonu. Tato část empirického zjišťování byla provedena ve Středisku PMS, kde autorka působí. Empirická část je pracně náročná při exploraci údajů a získané údaje jsou přehledně prezentovány. Autorka naplnila vytyčené cíle empirického šetření a získané poznatky vhodně, uvážlivě prezentuje ve „Shrnutí praktické části“ jako podněty k zlepšení výkonu a účinnosti trestu OPP.

Zpracování předložené práce vyústilo v „Doporučení vyplývající z praxe v trestní justici k posílení odbornosti speciální pedagogiky jako studijního oboru“ (16. kap.) tak, aby absolventi tohoto oboru byli připraveni i pro působení v oblasti trestní justice i roli probačního úředníka. V tomto ohledu

postrádám autorčiny poznatky i zkušenosti s uplatněním poznatků speciální pedagogiky – prioritně etopedie v roli probačního úředníka, případně oprávněnost a potřebnost těchto poznatků pro pracovníky trestní justice obzvláště u specializovaných soudů pro mládež.

Také se nabízí otázka, zda nedochází k překrývání či sblížení více oborů: speciální pedagogika – etopedie, sociální práce a sociální pedagogika.

Předložená práce je uceleným, přehledným pojednáním na zadané téma, je zachyceno hledisko vývoje zvoleného problému, srovnání sledovaného jevu i v zahraničí a v empirické části autorka přináší podnětné poznatky k zlepšení účinnosti alternativního trestu OPP a též přispívá k rozšíření odborného profesního pole působení absolventů oboru speciální pedagogika v oblasti trestní justice, potažmo k obohacení oboru speciální pedagogika.

Formální stránka práce, trpí určitými nedostatky, žel, časté frekvence; jedná se o chyby přepisu, chyby interpunkční. Stejně tak způsob bibliografické citace neodpovídá normě (viz ČSN ISO 690 (01 0197), která je dostupná v každé vědecké odborné knihovně.

V textu práce není vždy jasné, zda jde o prezentaci přijatého materiálu nebo či je volně uváděný a komentovaný autorkou – např. 9. kap. – přesně vyznačit zdroj – Návrh novely TR.Z., předložený dne, stejně tak v kap. 10, kap. 11.1. – 11.2.

Právní normy – zákony náleží k prameným zdrojům a je třeba je uvádět v bibliografické citaci. Musí se uvádět jednotlivé zákony a nelze se odkázat na seznam předpisů zařazených do ASPI – jako celek např. zákon 218/2003 Sb., o soudnictví ve věcech mládeže, § 3.

Přílohová část je přehledně uspořádaná, poznatkově bohatá a organicky propojená s obsahem práce.

I přes vytknutí nedostatků ve formální stránce práce, doporučuji předloženou práci k obhajobě.

Výsledek obhajoby je podmíněn kvalitou obhajoby a zodpovězením formulovaných otázek.

Lze spatřovat v konceptu restorativní trestní justice prohloubení výchovné funkce trestu.

V Praze dne 30. září 2006

Doc. PhDr. ... ERNIKOVÁ, CSc.